

Οι σχέσεις μεταξύ Γέροντος και υποτακτικού, σχέσεις υπακοής και ελευθερίας (Δημήτρης Ιωάννου, Φιλόλογος - Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σε ένα άλλο σημείο διαβάζουμε επιπρόσθετα ότι «αν κάποιος έχει να προτείνει κάτι για το διακόνημά του, να μου το πει ελεύθερα κι εγώ θα αποφασίσω. Να το πει όμως όχι για να επιβάλλει τη γνώμη του, αλλά για να μπορώ να ξέρω τι σκέπτεται». Είναι αδύνατον, όπως φαίνεται, ο μοναχός ως άνθρωπος, ως ξεχωριστή προσωπικότητα, να καταπνίξει εντελώς τη σκέψη του, να μην έχει καθόλου γνώμη (οι Πατέρες λένε άλλωστε ότι το νόημα της υπακοής είναι να εγκαταλείψουμε τη δική μας, υπαρκτή γνώμη και να εγκολπωνόμαστε ειλικρινά αυτή του Γέροντα).

Και για να φτάσει κανείς στην μεγάλη αρετή, για την οποία μας μιλούν τα ιερά βιβλία, οπότε το πνεύμα του ασκητή συστοιχεί απολύτως με αυτό του (διακριτικού) Γέροντα και προπαντός με το θέλημα του Θεού («όσοι πνεύματι Θεού

άγονται, ούτοι εισίν υιοί Θεού»), πρέπει προηγουμένως ο μοναχός να μάθει να λέγει ταπεινά τι σκέπτεται για κάποιο ζήτημα και να το θέτει στη κρίση του προϊσταμένου. Δεν πρέπει να παραδίδεται στον λογισμό «ο Γέροντας θα με παρεξηγήσει, θα πει ότι θέλω να του επιβληθώ, καλύτερα να μην του πω απλά και ταπεινά τι σκέπτομαι». Όχι. Υπάρχει ένα πνεύμα απλότητας και «ανοιχτότητας»: θ' ακουστεί η γνώμη του καθενός, χωρίς καθόλου τέτοιες προκαταβολικές κρίσεις και επιφυλάξεις, μήτε από την πλευρά του αδελφού, μήτε όμως και από την πλευρά Γέροντα. Ο Γέροντας δεν θέλει να πνίξει τη γνώμη των παιδιών του, δεν είναι ένας δικτάτορας. Ζητά, όπως λέγει και πάλι ο πατήρ Συμεών Κραγιόπουλος, την «φιλόανθρωπη υπακοή», την εμπιστοσύνη. Δεν έχει καμιά διάθεση για φιλαρχία, δεν είναι εξουσιομανής. Το πνίξιμο της φωνής μας, η αποσιώπησή της, ενώ ακόμη είμαστε πνευματικά ανώριμοι, δεν θα βοηθήσει, αλλά θα δημιουργήσει, μάλλον, καχυποψία και πικρία.

Περαιτέρω, ο πατήρ Αιμιλιανός, μιλώντας για ένα παρεμφερές θέμα, τη σχέση διακονήματος και λειτουργικής ζωής, λέγει ότι «πρέπει να σκέφτεστε το διανόημα σε συνάφεια με την αγρυπνία. Αν έχετε κάτι να πείτε (και) σ' αυτό το σημείο, πείτε το ελεύθερα». Δεν υπάρχει λόγος, επαναλαμβάνουμε, να κάνεις κανείς δευτερες σκέψεις και να τις «δουλεύει» εντός του. Για να καταλάβουμε όμως ακόμη καλύτερα γιατί ο πατήρ Αιμιλιανός ζητά να λέγει ο αδελφός ελεύθερα τη γνώμη του, ας ακούσουμε αυτό το πολύ σημαντικό που μας λέγει: «πες ελεύθερα τη

γνώμη σου, για να βουβαθεί το εγώ σου, για να παύσει να σου επιβάλλεται μεσ' από τις απαιτήσεις και τις κουβέντες σου». Συμβαίνει δηλαδή το εξής περίεργο φαινόμενο (γνωστό πάντως και στην ψυχανάλυση ως ένα βαθμό): τα πιο πολλά από όσα σκεπτόμαστε και θεωρούμε πολύτιμα κατορθώματα του νου μας, είναι συνήθως σκύβαλα, αερολογίες, ανυπόστατοι βερμπαλισμοί, λόγια του αέρα, που μόλις εξωτερικευτούν, φαίνεται αμέσως η κενότητά τους.

Μέσα στο λόγο μας ανακατεύονται τα πάθη μας, «η κακία της ημέρας», και γι' αυτό, όταν ελεύθερα εξωτερικεύουμε τη σκέψη μας, οι ίδιοι θα καταλάβουμε την κουφότητά της, την ρηχότητά της -πόσοι λόγοι άλλωστε από όσους εκφέραμε μέχρι τώρα ήταν πράγματι σημαντικοί, και όχι ανυπόστατο κουβεντολόγι; (συμβαίνει μάλιστα μερικοί, πριν εξομολογηθούν, να γράφουν κατεβατά ολόκληρα με τους λογισμούς τους και ό,τι υποτίθεται τους απασχολεί.

Ωστόσο, όταν φτάνουν μπροστά στον πνευματικό και εκείνος τους ρωτά «πες, τι έχεις;», μόνοι τους τα παραλείπουν όλα αυτά, εννοούν ποια είναι η πνευματική τους κατάσταση, το αληθινό πρόβλημα, και εκεί επικεντρώνονται.) «Μην φοβάσαι, μίλα», προτρέπει ο πατήρ. Αν ο λόγος μας είναι πράγματι «λόγος» -τι σπάνιο αυτό!-, θα σταθεί από μόνος του. Αν είναι αργολόγημα, δεν χρειάζεται αντίκρουση, θα καταπέσει από μόνος του, θα «απογυμνωθεί». Μαζί θα απογυμνωθεί και το «εγώ». «Τα μυστήρια του Θεού επιτελούνται μέσα στη σιωπή». Αν απογυμνωθούν οι φλυαρίες μας, τότε θα βουβαθεί και το «εγώ» ως ιδιοτροπία, ως παράλογη απαίτηση, ως «δικαίωμα», στη μοναχική ορολογία. Τότε θα έρθει επιτέλους η ευλογημένη «σιωπή», η οποία δεν είναι απουσία λέξεων, αλλά υπαρξιακή κατάσταση. Πριν από τα μεγάλα γεγονότα στη Βίβλο, προηγείται πάντα σιωπή («και εγένετο σιγή ως ημιώριον...», διαβάζουμε στην Αποκάλυψη).

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)